herpy

VARANER

Varanus boehmei

En slank, svart trevaran med gylne flekker i V-formede rader, som bare finnes på øya Waigeo utenfor Ny-Guinea. Arten er sjelden i fangenskap og dårlig kjent, så pleieveiledningen her bygger på tall fra nære slektninger. Den krever et stort, høyt og fuktig terrarium, daglig sprøyting og en holder med erfaring.

Familie: Varanidae Engelsk: Golden speckled tree monitor Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**70-90 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-12 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**150 × 100 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Varmeplass	**38-45 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**60-90 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**3 egg**
Inkubasjon	**157-161 dager** ved 29-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Datamangel (DD)**

Om arten

Varanus boehmei er en slank, langhalet trevaran med svart grunnfarge og gylne flekker som ligger i V-formede rader over ryggen. Den hører til *V. prasinus*-gruppen, en rekke nært beslektede, dagaktive trevaraner fra Ny-Guinea og øyene rundt. Her er grunnfargen svart med lyse flekker, mens *V. prasinus* er grønn og *V. macraei* svart med blå flekker. Arten ble beskrevet i 2003 av H.J. Jacobs, etter at dyrene allerede var sett i handelen, og er oppkalt etter den tyske herpetologen Wolfgang Böhme. Gruppen har vært regnet til undersslekten *Euprepiosaurus* og er senere flyttet til *Hapturosaurus*.

Arten blir omkring 90 cm totalt. Snute-kloakk-lengde, vekt og levetid er ikke kjent, og tallene i faktaboksen er satt ut fra de nærmeste slektningene *V. prasinus* og *V. beccarii*, som som voksne måler 61-86 cm og veier 111-305 g.

V. boehmei er en av de minst kjente varanene i hobbyen. Den er bare sikkert kjent fra typelokaliteten, og levesettet i naturen er nesten ukjent. Stellet bygger derfor på de nære slektningene *V. beccarii*, *V. prasinus* og *V. macraei*. Arten er avlet i fangenskap, men sjelden, og i 2016 ble den bare holdt i én dyrepark i verden. Det foregår ulovlig handel med arten.

Arten er en langvarig forpliktelse. Et voksent dyr trenger et terrarium på størrelse med et lite skap, daglig tilsyn og levende insekter hver uke, og det går penger til lys og varme og tid til å sprøyte og rengjøre. Dyret lever trolig i mange år. Arten kan ikke kalles nybegynnervennlig, og siden tilgangen på oppdrettede dyr er svært liten, kan det være vanskelig å få tak i et sunt dyr i det hele tatt.

Utbredelse og leveområde

Varanus boehmei finnes bare på Waigeo, en fjellrik øy i Raja Ampat-øygruppen utenfor nordvestspissen av Ny-Guinea (Vogelkop-halvøya) i Indonesia. Typeeksemplaret stammer fra Waigeo, og arten regnes som endemisk på øya. På naboøyene Batanta og Misool lever beslektede trevaraner (*V. macraei* og *V. reisingeri*), men ikke denne arten.

Det er bare registrert få funn. Det er en håndfull registrerte funn fra den østlige og den sørvestlige delen av Waigeo. Et enkelt funn på Java stammer fra et dyr utenfor artens naturlige område og er ikke regnet med i utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia.

LEVEOMRÅDE

Det finnes nesten ingen opplysninger om arten i naturen. Øyene i området er dekket av tropisk regnskog, og slektninger i *V. prasinus*-gruppen lever i trærne, der de jakter på insekter og andre små dyr. *Varanus boehmei* er trolig en tilsvarende dagaktiv trebeboer, men det er ikke dokumentert.

Klimaet er varmt og fuktig hele året. For den nære slektningen *V. beccarii* fra Aru-øyene ligger temperaturen i naturen omkring 25 °C om natten og 31 °C om dagen, med omkring 2.000 mm regn i året. Waigeo har trolig et lignende klima: stabil varme, mye fukt og ingen kjølig årstid.

Stell

TERRARIET

Varanus boehmei er en klatrer, så høyden er viktigere enn gulvarealet. Et voksent dyr skal ha et terrarium på minst 150 × 100 × 150 cm (lengde × bredde × høyde), og et par skal ha mer, gjerne omkring 160 × 120 × 180 cm. Det er som regel et spesialbygd skap, for eksempel av fenolharpiksbelagt kryssfiner med kork på sider og bakvegg og en tettsluttende dør.

Innred terrariet som en kunstig trekrone: mange greiner i ulike tykkelser og høyder, noen frittsvevende, så dyret må koordinere seg. Bor hull i noen av greinene og legg små matbiter i, så dyret må lete etter mat. Bruk robuste levende planter med store blader som skjul og soveplasser. Sett opp eggleggingskasser med bladstrø (for eksempel 25 × 15 × 15 cm), også selv om du bare holder en hunn.

Som bunn brukes kokosfibre eller 5-15 cm skogjord med tørre eikeblader. Bunnen sprøytes daglig og holder på fuktigheten, og ekskrementer fjernes hver dag. Et stort, oppvarmet vannbasseng hjelper på luftfuktigheten. Sørg for god ventilasjon, lavt og høyt, og plasser lamper og varmekilder bak gitter, så dyret ikke kan brenne seg. Det er særlig viktig fordi trevaraner hopper og klatrer helt opp under lampene.

Nyklekte unger holdes først i en liten karanteneboks (for eksempel 40 × 30 × 25 cm) med fuktig kjøkkenpapir og tynne greiner. Aktive unger kan etter omkring en måned flytte inn i et terrarium på omkring 80 × 60 × 110 cm.

TEMPERATUR

Tallene for *Varanus boehmei* er lånt fra *V. beccarii* og andre arter i gruppen. Om dagen skal lufttemperaturen være 24-34 °C. Avhengig av stedet i terrariet kan den variere fra 23 til 38 °C, med en gradient fra omkring 25 °C i den kjølige delen til omkring 40 °C under sollampene.

Dyret skal kunne velge. Gi en solplass høyt oppe, der overflaten under spotten er klart varmere enn resten, og et kjøligere område lavere i terrariet. Mål overflatetemperaturen med et infrarødt termometer, og sørg for en stor temperaturgradient, så dyret selv kan regulere kroppstemperaturen. 38-45 °C på solplassen er et forsiktig utgangspunkt; hos *V. beccarii* kan overflaten under spotten komme over 45 °C.

Om natten skal temperaturen falle til 22-25 °C. Bruk termostat på alle varmekilder og et digitalt termometer både oppe og nede.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arter i *V. prasinus*-gruppen tørker lett ut og er vanskeligere å holde enn mange andre varaner. Et oppvarmet vannbasseng (27 °C, for eksempel 160 × 50 × 15 cm) og automatisk sprøyting seks ganger i døgnet i ett minutt om gangen kan holde luftfuktigheten på 70-95 %, mens daglig sprøyting av bunnen alene gir omkring 50-70 % om dagen.

Sikt mot 60-90 % for *Varanus boehmei*: høy om natten og etter sprøyting og litt lavere utover dagen, så bunnen og greinene kan tørke. En automatisk forstøver er en stor hjelp, men ventilasjonen skal være god, så luften ikke blir stillestående. Dyret drikker dråper fra blader og vegger, så sprøyt til det er dråper å ta av. Et dyr som ikke drikker, kan få vann ved direkte sprøyting et stykke unna, og det virker også på unger.

Skift vannet i bassenget jevnlig. Skitten, konstant våt bunn gir sopp og infeksjoner.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Varanus boehmei er trolig dagaktiv og soler seg høyt oppe i trærne, så lys er både varme og UVB. Bruk flere kraftige metallhalogenspotter (5.600-6.500 K) over solplassene, supplert med halogenspotter, så det blir en tydelig lysgradient og tydelig skygge lenger nede.

Sikt mot Ferguson-sone 2 med en UV-indeks på omkring 2-3 under solplassen. Mål UV-indeksen med et måleapparat, ha lysene på 12 timer i døgnet med tidsur, og skift UVB-kilden etter produsentens anvisning, fordi den svekkes med tiden. Det skal alltid være områder uten direkte lys, og om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Slektninger i gruppen lever mest av insekter og andre virvelløse dyr, og det gjelder trolig også *Varanus boehmei*. Over 90 % av fôret (i vekt) skal være insekter som kakerlakker og larver av *Pachnoda* og *Zophobas*, og av og til kan det gis fisk, egg (også med skall) eller en daggammel kylling. Levende kakerlakker er en god hovedføde med larver av *Zophobas* og *Pachnoda* som supplement en gang i uken.

Voksne dyr fôres en til to ganger i uken med til sammen 10-20 g fôr per dyr i uken. La insektene løpe fritt i terrariet eller legg dem i de borede greinene, så dyret må jakte og lete. Insektene skal selv være godt fôret, og fôret drysses med kalk og vekselvis et vitamin- og mineralpreparat med D3-vitamin. Gnagere hører ikke til kosten, og for mye fett fra egg og kyllinger gir fedme.

Unger av arter i gruppen kan nekte å spise i opptil to uker etter klekking, i enkelte tilfeller enda lenger. Gi dem ro, fukt og daglig sprøyting, og oppsøk veterinær hvis de går ned i vekt.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Varanus boehmei er liten og lett bygd, og et voksent dyr på 70-90 cm har skarpe klør og kan bite, men skadene kan ikke sammenlignes med dem fra store varaner. Hvor kraftig akkurat denne arten biter, og om den slår med halen, er ikke dokumentert. Dyr i gruppen er nervøse og raske, så arbeid rolig, ta aldri tak i halen, og hold korte økter. Flukt og stress er hyppigere enn angrep, og stress er en vanlig grunn til at et dyr slutter å spise.

Tilvenning tar tid. La dyret venne seg til deg ved å være nær terrariet og åpne døren rolig, og gi mat fra hånden først når dyret ikke lenger flykter. Mange trevaraner forblir sky og er bedre som dyr å se på enn å ta opp.

Varaner kan bære salmonella, som alle krypdyr. Vask alltid hendene etter kontakt med dyret, terrariet og fôret, og hold terrariet unna kjøkkenet og fra små barn, gravide og svekkede personer.

Arten holdes enkeltvis eller parvis. Hannen kan jage hunnen gjennom terrariet, så par krever stor plass, mange skjul og synsbarrierer og helst en skyvedør, så dyrene kan skilles. Hold ikke to hanner sammen.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og vekt ved kjønnsmodenhet er ikke kjent for *Varanus boehmei*. Hos beslektede trevaraner i fangenskap regnes dyr over to år med en lengde på minst 60 cm og en vekt på minst 110 g som voksne. Hos *V. beccarii* er hanner på omkring 74 cm og 210 g og hunner på omkring 80 cm og 214 g avlsdyktige.

Kjønnet bestemmes sikrest ved kloakkoskopi (kikkertundersøkelse) hos en veterinær før to dyr settes sammen.

PARRING

Varanus boehmei er avlet i fangenskap, men sjelden: i europeiske dyreparker ble det ikke klekket noen unger i de tre årene fram til 2015 (for *V. boehmei*, *V. reisingeri* og *V. kordensis* til sammen var det ni voksne dyr i tre dyreparker). Parringsforløpet er lånt fra *V. beccarii*.

Når dyrene settes sammen, forfølger hannen hunnen med hyppig tungeflikking, og hun flykter som regel til et skjul. Parringen varer omkring to timer mens dyrene henger på bakveggen. Etter parringen fôres hunnen annenhver dag i mindre porsjoner (7,5-9 g per gang). Fortsetter hannen å oppsøke hunnen, deles paret med en skyvedør. Overvåk parringen, og skill dyrene ved skader.

EGGLEGGING OG KULL

Kullstørrelse og antall kull i året er ikke kjent for *Varanus boehmei*; tallene er lånt fra *V. beccarii*, der et kull er på tre egg. Eggene er hvite, veier 11-13 g og måler 45-46 × 20-23 mm.

Hunnen graver eggene ned i fuktig underlag, for eksempel ved siden av vannbassenget. Hun kan være utmattet etter eggleggingen, men det er ingen synlige tegn på forhånd, så sjekk terrariet grundig etter en parring, og hold øye med hunnens form og appetitt.

INKUBASJON

Tallene for *Varanus boehmei* er lånt fra *V. beccarii*. Legg eggene hver for seg i bokser med små lufthull og vermikulitt, fuktet 1:2 etter vekt med destillert vann. Temperaturen i boksen skal være 29-30 °C og luftfuktigheten omkring 95 %. Rugetiden er 157-161 dager.

Det største problemet hos trevaraner er at fullt utviklede embryoer dør kort før eller under klekkingen, ofte uten synlig årsak. Egg kan også sprekke lenge før klekking, for eksempel etter 118-136 dager. Et sprukket egg kan repareres med parafin og et stykke latekshanske, og ungen kan likevel klekkes omkring 39 dager senere. Det er en teknikk for erfarne.

OPPDRETT AV UNGER

Unger av *Varanus boehmei* holdes i en liten karanteneboks med fuktig kjøkkenpapir og tynne greiner. Hos *V. beccarii* veier ungene 8-9 g ved klekking. Ungene kan nekte føde i opptil to uker og i enkelte tilfeller lenger. En unge som ikke selv tar føde, kan tvangsfôres i en periode til den spiser selv, eventuelt først etter en måned. Direkte sprøyting får ungen til å drikke.

De første ukene tar ungene kanskje bare små fluer, og etter omkring fem måneder kan de ta levende kakerlakker. Hvor raskt ungene vokser, og hvor lenge de skal holdes hver for seg, er ikke kjent, så hold dem enkeltvis.

Helse og vanlige feil

Varanus boehmei har de samme typiske problemene som andre arter i *V. prasinus*-gruppen:

- Uttørking. Trevaraner tørker lett ut og er vanskeligere å holde enn andre varaner. Tegn er innsunkne øyne, tykt spytt og slapp, rynkete hud. Hold fukten oppe, og la dyret drikke.
- Kalkmangel og skjøre knokler ved feil fôr, kalk og UVB. Det gir myke kjever, krumme lemmer og skjelvinger.
- Parasitter og stress hos villfangede dyr. Få en avføringsprøve undersøkt, og hold nye dyr i karantene i minst fire uker.
- Bakterieinfeksjoner. Atypiske mykobakterier kan drepe selv eldre, oppdrettede dyr, så smitte og langvarig sykdom er en reell risiko.
- Problemer med egg: sprukne egg og døde, fullt utviklede embryoer.
- Salmonella, som alle krypdyr kan bære. Hold god håndhygiene.

Oppsøk veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på over to uker, ligger flatt og passivt eller har pustebesvær.

Dyr fra Indonesia selges iblant som farmoppdrettede, men det er sjelden dokumentert, så de bør regnes som villfangede. Arten utsettes for ulovlig handel og smugling. Villfangede trevaraner er ofte stresset, uttørket og fulle av parasitter, og de klarer seg dårligere enn oppdrettede. Fordi arten bare finnes på én liten øy, er presset fra handelen et problem for bestanden, og IUCN har for lite data til å vurdere den. Velg helst et oppdrettet dyr fra Europa.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.